

Cikkismertetés: Hogyan lehet javítani az iskolai egészségfejlesztési programok egészség-gazdaságtani értékelési gyakorlatát?

Article review: How to improve the economic evaluation of school-based health promotion programs?

Ismertető: Kaposvári Csilla¹ ✉

Ismertetett cikk: Ekwaru JP, Ohinmaa A, Veugelers PJ. An Enhanced Approach for Economic Evaluation of Long-Term Benefits of School-Based Health Promotion Programs. *Nutrients*. 2020;12(4):1101. doi: [10.3390/nu12041101](https://doi.org/10.3390/nu12041101)

Beküldve: 2020. 05. 20.

Doi: 10.24365/ef.v62i1.602

Kulcsszavak: gazdasági értékelés; iskolai egészségfejlesztés; gyermekkori elhízás; életmódhoz köthető rizikófaktorok; krónikus megbetegedések

Keywords: economic evaluation; school-based health promotion; childhood obesity; lifestyle risk factors; non-communicable diseases

HÁTTÉR

A krónikus megbetegedések világszerte komoly népegészségügyi terhet jelentenek. Az egészségtelen táplálkozás, a fizikai inaktivitás és az elhízás a krónikus megbetegedések független kockázati tényezői. Jól ismert az is, hogy a gyermekkorban kialakult egészséges táplálkozási és fizikai aktivitási szokások egész életünkben fennmaradnak, az iskoláknak ezért kiemelt szerepe van az egészségfejlesztésben.

A gyermekkori elhízás és a krónikus megbetegedések megelőzését célzó bizonyítottan hatásos iskolai egészségfejlesztési programokról szóló ismeretek gyarapítása fontos terület. Bár léteznek tudományos bizonyítékok a különböző iskolai egészségfejlesztő programok hatásosságára, a megvalósításhoz szükséges pénzügyi források biztosításához további információra is szükségük lehet a döntéshozóknak, úgymint a beavatkozás rövid és hosszú távú költségei, megvalósíthatósága, elfogadhatósága, fenntarthatósága, költséghatékonyaság és a beruházások megtérülése (*return on investment*).

A szerzők megállapítják, hogy az elhízás, az egészséges táplálkozás és a fizikai aktivitás javítását célzó egészségfejlesztési programok egészség-gazdaságtani értékelése során leggyakrabban használt szimulációs modellek az elért hatásokat gyakran csak a testtömeg változása alapján mérik. Ez a módszer azonban jelentősen alulbecsli a hasonló programok pozitív hatásait a nem fertőző betegségek megelőzésében. A szerzők ezért egy olyan egészség-gazdaságtani értékelési megközelítést javasolnak, amelyben a testtömegindex (TTI) mellett további kockázati tényezőre gyakorolt hatásokat is figyelembe vesznek.

MÓDSZER

A továbbfejlesztett modellben a szerzők a négy kockázati tényezőre – tápláltsági állapotra, fizikai aktivitásra, zöldség- és gyümölcsfogyasztásra – kifejtett együttes hatást vizsgálják. A kibővített modell építése során első lépésként egy adott program rövid távú hatásait becsülik meg az adott kockázati tényezők vonatkozásában egy

¹ Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Doktori Iskola, Pécs

választott életkorban. Következő lépésként a kockázati tényezők teljes lakosságban megfigyelt együttes eloszlásának átmeneti valószínűségeit használják a rövid távú hatások teljes populációra vetítéséhez. A krónikus betegségek kialakulásának valószínűségét az epidemiológiai kutatásokból már ismert kockázatok alapján, míg a halál valószínűségét a krónikus betegségek halálozásra gyakorolt ismert hatásai alapján építik a modellbe. E kibővített modellben így összesen 793 modellállapot található, amely 3 TTI-kategórián (normál, túlsúlyos, elhízott), 2 fizikaiaktivitás-kategórián (ajánlásoknak megfelelő, nem megfelelő), 2 zöldség- és gyümölcsfogyasztáskategórián (ajánlásoknak megfelelő, nem megfelelő), 33 krónikusbetegség-kategórián (nincs krónikus betegség, 32 krónikus betegség), valamint 1 végállapot-kategórián (halál) alapszik.

EREDMÉNYEK

Az egyszerű (csak a testtömeget figyelembe vevő) modell a kibővített modellhez képest egyéni költségre vetítve kevesebb nyereséget termelt mind az életminőségre korrigált életéveket (1–43%-kal kevesebb), mind pedig az egy év alatt megelőzött krónikus betegségek számát (1–26%-kal alacsonyabb) alapul véve. Az egyszerű modell befektetést megtérülésre vonatkozó becslései így 1–20%-kal bizonyultak alacsonyabbnak, mint a szerzők által javasolt, továbbfejlesztett változat.

KÖVETKEZTETÉSEK

Annak érdekében, hogy a krónikus megbetegedések megelőzését célzó beavatkozások, egészségfejlesztési programok gazdasági előnyeit ne becsüljük alul, a szerzők javasolják, hogy az egészséggazdaságtani értékelések a programok több kockázati tényezőre gyakorolt hosszú távú hatásait is vegyék figyelembe, hiszen a hatások nem csak a testtömeg változásán keresztül befolyásolják a krónikus megbetegedések kialakulását.

TANULSÁGOK A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

Komplex egészségfejlesztési programok hatásainak, költséghatékonyágának értékelésénél célszerű átgondolni és figyelembe venni a több kockázati tényező mentén érvényesülő lehetséges hosszú távú hatásokat is. A krónikus megbetegedések megelőzését célzó iskolai programok költséghatékonyágának értékelése során együttesen célszerű modellezni (minimum) a testtömeg, a fizikai aktivitás, és a zöldség-és gyümölcsfogyasztás változásait. A lehetséges hatások pontosabb becslésével bővebb információ áll rendelkezésre a programok kapcsán felmerült befektetések gazdasági és társadalmi megtérüléséről.